

Waar precies?

Met het openbaar vervoer: neem vanaf NS-station Heemstede-Aerdenhout bus 90. Stap uit bij de Oase. Loop 100 meter door en sla linksaf. U kunt vanaf het station ook langs de Leidsevaart naar de landgoederen lopen. Met de auto: vanaf NS-station Heemstede-Aerdenhout de Leidsevaart volgen naar het zuiden. Na ongeveer 2 km (of bij derde bruggetje links) rechtsaf Manpadslaan op. Hier is een parkeerterrein.

Landschap Noord-Holland. Natuur dichtbij.

Landschap Noord-Holland beschermt natuur en landschap door aankoop, beheer en ontwikkeling van natuurgebieden. De stichting is opgericht in 1936 en bezit verspreid door de provincie 78 natuurgebieden. Daarnaast hebben wij zo'n 153 andere gebieden in beheer en beheren we 150 km oever, dijk en berm. Ruim 40.000 Noord-Hollanders zijn Beschermmer van Landschap Noord-Holland. Meer dan 4.400 mensen zijn actief als vrijwilliger. Structurele steun krijgen we van de Provincie Noord-Holland en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De Nationale Postcode Loterij draagt bij aan het realiseren van projecten. Zo'n 30 bedrijven steunen ons als Vrienden van Landschap Noord-Holland.

Meer informatie

Voor informatie over de landgoederen, de excursiemogelijkheden, de open dagen of groepsarrangementen kunt u contact opnemen met de InformatieWinkel Landschap Noord-Holland: Dorpsstraat 72c
1901 EM Castricum
Telefoon 0251-362 762 (kantoortijden en op zaterdag)
Fax 0251-674 658
e-mail: info@landschapnoordholland.nl
www.landschapnoordholland.nl
www.natuurwegwijzer.nl

Op de landgoederen Leyduin, Vinkenduin en Oud Woestduin is het alsof de tijd heeft stilgestaan. Dat komt door de eeuwenoude lindenlanen, de onverwachte doorkijkjes op koets- en landhuizen, door majestueuze beuken, enkele reëen en veel wijngaardslakken die je traag voor de voeten lopen. Bovendien zijn de landgoederen een paradijs voor veel vogels en met name de boomklever die er in alle seizoenen te zien en te horen

Huize Leyduin

is. Lang geleden waren het adellijke families die hier met hun kinderen lange, lome zomers doorbrachten. Nu is het landgoed toegankelijk voor wandelaars. Treed in de voetsporen van de voormalige eigenaren en waan u een bankier of koopman op de lanen van deze buitenplaatsen.

Van Lennep en Beets

De landgoederen Leyduin, Vinkenduin en Oud Woestduin in de gemeente Bloemendaal zijn tezamen goed voor 111 ha. Ze liggen in de binnenduinrand op oude strandwallen. Leyduin en

Vinkenduin zijn innig met elkaar verbonden, omdat zij voor langere perioden in bezit waren van één familie. Oud Woestduin daarentegen werd vaak onafhankelijk verkocht of verhuurd. Maar de geschiedenis van deze drie landgoederen is nauw met elkaar verweven. De bewoners kenden elkaar, was soms familie of goede vrienden. Over en weer werden er bezoeken afgelegd. Zo woonden de ouders van dichter Jacob van Lennep op Leyduin en huurde hij zelf in de zomermaanden van 1832 tot 1845 Oud Woestduin. Ook zijn vrienden Nicolaas Beets en Gerrit van de Linden schoven graag bij hem aan tafel. Vanaf 1997 zijn de drie landgoederen onverbreekbaar met elkaar verbonden. In 1997 wordt Landschap Noord-Holland voor één gulden de nieuwe eigenaar van Leyduin, Vinkenduin en Oud Woestduin. Vanaf 2001 voert Landschap Noord-Holland ook zelf het beheer uit dat voor die tijd door PWN werd gedaan.

Zichtbare herinneringen

Samen vormen de elementen in dit gebied een harmonieuze mix van natuur, cultuurhistorie en landschap. Een droge opsomming: 300 verschillende bomen en planten, honderden mossen en paddenstoelen, 40 broedvogelsoorten en zoogdieren zoals vleermuizen en reeën. Veel vreemde boomsoorten zijn door toenmalige eigenaren van heinde en ver meegenomen. Tel dit op bij de zichtbare herinneringen aan de oude landgoederen, zoals koetshuizen, oude villa's en grenspalen, dat maakt de landgoederen tot een heel bijzonder bezit.

Duizenden jaren geleden

Het is hier van meet af aan een goede plek om te wonen. Ongeveer 3500 jaar geleden zoeken de eerste bewoners de strandwallen of lage duinen op, omdat ze veilig zijn en droog. Achter de strandwallen ligt namelijk een soort wad-

dengebied met poelen en plassen. En vóór de strandwallen is de zee, die regelmatig het land binnendringt. Pas als de hoge of jonge duinen in de middeleeuwen door verstuiwingen zijn opgewaaid, wordt het land goed beschermd tegen de zee. Steden en dorpen worden gesticht op de strandwallen, van Bloemendaal tot Bergen, van Haarlem tot Alkmaar.

Leuk optrekje

In de 17e eeuw is er een nieuwe groep geïnteresseerden die naar de binnenduinrand trekt. De nieuwe rijken van die tijd - Amsterdamse en Haarlemse reders, kooplieden en fabrikanten - kochten grond in Kennemerland met een boerenhofstede of oud kasteel en lieten er een (buiten)huis bouwen. 's Winters woonden zij in de stad, in het voorjaar voeren ze via de Leidsevaart naar hun buitenplaatsen in Kennemerland.

Rijkdom verdubbeld

De 17e eeuw is met recht een Gouden Eeuw. Niet alleen het grachtenpand als winterverblijf in de stad krijgt allure, het tweede huis of buitenhuis inclusief de omliggende gronden wordt omgetoverd tot lusthof. Wie geld heeft, véél geld, laat zijn tuin inrichten door een professioneel tuinontwerper. Niet alleen om er met plezier in te kunnen wandelen, ook om aan de buitenwacht de status kenbaar te maken.

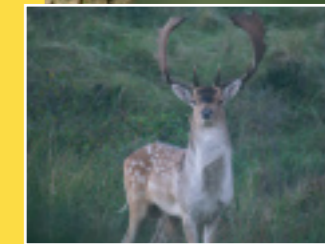
Verfraaiing

De familie Van Loon, die van 1717 tot 1798 Leyduin en Vinkenduin bezit, zet een stempel op het landgoed. De een na de andere Van Loon doet zijn best. Verfraait het bezit en breidt het uit tot een herenhuis met koetshuis, stalling, een tuinmanswoning, een wagenhuis, een billard, koepels, salon, menagerie (verzameling wilde dieren), vinkenhuis, hermitage, beek en cascade, de boerderij de Kakelye en verder boomgaarden, broei- en moestuinen, beplantingen, weilanden en duinen.

Frivole of strakke tuinen?

De nieuwste tuinmode waait vanuit andere landen over naar Nederland. In de 17e eeuw is het alles Frans wat de klok slaat; ook op deze landgoederen. De lange, brede statige lanen op Leyduin hebben we te danken aan de Franse tuinstijl. Net als de sterrenbossen (bossen met een padenstelsel aangelegd in de vorm van een ster), eendenpoten (zie 9), terrassen, fonteinen en gladgeschoren hagen. De tuinen worden in rechthoeken verdeeld waarin per vak een moes- of kruidentuin wordt aangelegd. Veel losser en romantischer is de Engelse landschapsstijl die de Franse mode opvolgt. De symmetrie wordt verlaten. Slingerpaadjes met achter elke bocht een nieuw vergezicht worden nu meer op prijs gesteld dan rechte lanen. Losse boomgroepen en watertjes moeten het landgoed verlevendigen. Zowel Oud Woestduin, Leyduin als Vinkenduin hebben stijlkenmerken uit beide periodes. De landgoederen zijn vrij toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang. Er zijn vijf speelvelden waar u bijvoorbeeld kunt picknicken. De hond mag aangelijnd mee. Zie ook de toegangsregels bij de ingangen. Landschap Noord-Holland en het IVN organiseren er excursies en open dagen, ook zijn er mogelijkheden voor groepen.

Landgoederen Leyduin, Vinkenduin en Oud Woestduin

Dwalen in een paradijs

Wat is er te doen?

Twee wandelingen

Er zijn twee bewegwijzerde wandelroutes die beide starten vanaf het informatiecentrum de Kakelye, op de parkeerplaats aan de Manpadslaan. De wandelroute over landgoed Leyduin is 2,2 km en is gemarkeerd met gele stippen of palen. De wandeling over landgoed Vinkenduin en Oud Woestduin is 3,1 km en is gemarkeerd met witte stippen of palen. Tijdens de wandelingen stuit u op min of meer opvallende elementen die op het kaartje en in de tekst onder hetzelfde nummer zijn terug te vinden.

Informatiecentrum De Kakelye

Wandeling over Leyduin

2,2 km
geel gemarkeerd
Startpunt de Kakelye

1. Het in 1920 gesloopte Huize Leyduin

1 Huize Leyduin Het huidige Huize Leyduin is de derde villa met deze naam. De eerste heeft een stukje verderop gestaan en verdween in 1804. De tweede villa Leyduin wordt in 1874 waarschijnlijk op dezelfde plek gebouwd als de eerste villa en komt helaas in 1920 onder de slopershamer. Het huidige huis is in gebruik als woning en kantoor. Het dateert uit 1920/1921.

2 Mijn en dijn Overal zie je grenspalen in dit gebied waarmee de eigenaren aangeven waar hun bezit eindigt en waar anderen eigendom begint. De ene keer met initialen - VL verwijst naar de familie Van Lennep, B naar jonkheer Volkert Barnaart -, de andere keer met de volledige naam van de eigenaar. Zoals hier op de drie grenspalen bij de oprijlaan naar de villa Leyduin waarop de naam van een Duitse predikant is gegraveerd. Deze Joh. van Romswinckel is rond 1700 eigenaar van Leyduin. In 1717 verhuist hij naar Elswout en verkoopt hij zijn bedoeining aan de familie Van Loon.

2. Grenspaal Joh. van Romswinckel

3 Ooievaarsnest op hoge poten Midden in het grasland staat sinds 1996 een ooievaarsnest. Honderd jaar geleden had Leyduin een ooievaarsnest dat iedere lente werd bezocht en gebruikt door een stel ooievaars. Nu komen de ooievaars alleen langs om te rusten. Broeden is er nog niet bij. Het nest is in 2007 dankzij een particuliere gift door een hoog en beter exemplaar vervangen.

4 Het houten Tweeling- of Juffershuis Het Tweelinghuis is helemaal uit grenenhout opgetrokken. In 1796 wordt het gebouwd als woonhuis en na 1804 dient het als zomerhuis. Het gebouw is opgenomen op de Monumentenlijst.

5 Ooftkelder Landgoederen voorzagen praktisch geheel in de eigen behoefte aan eten en drinken. Groenten, fruit en bloemen kwamen van de grote ommuurde moestuin en boomgaard van Leyduin. De oogst werd bewaard in de ooft- of appelkelder die half onder de grond schuil gaat. In de kelder werd ook ijs bewaard.

6 Belvédère Wie kan een aardig uitzichtorentje weerstaan? Deze was wel heel aantrekkelijk. Als je hem beklommen had, werd je beloond met wijds uitzicht op de Noordzee en de Haarlemmermeer. Dat lukte nog in de tijd dat de familie Van Loon deze als ruïne uitziende toren liet bouwen. Nu is de omgeving hiervoor te dicht bebost geworden.

7 De duinrel Landgoedeigenaar David van Lennep gaf in 1853 samen met zijn zoon Jacob, advocaat, schrijver en dichter, medewerking aan een slimme manier om de Amsterdamse bevolking van schoon water te voorzien. Hij laat het water uit de duinrel oppompen om het via waterleidingbuizen naar Amsterdam te leiden. Daar verkocht men een emmer water voor een cent. Een uitkomst in die tijd. Men heeft namelijk net ontdekt dat schoon

Juffershuis

De ooftkelder is nu in gebruik als vleermuizenverblijf

Uitzichtoren Belvédère

water cholera kan voorkomen en er is geen schoner water dan duinwater. Later werd dit de locatie voor de Gemeentewaterleidingen Amsterdam.

8 Het koetshuis met de twee beuken Dit koetshuis bleef samen met het naastliggende koetsiers- en tuinhuis gespaard bij de sloop van de tweede villa Leyduin in 1920. Let op de hoge deuren die koetsen en rijtuigruimte boden. Nu nog kun je aan de twee rode beuken aflezen waar de oude villa Leyduin stond. Veel historische plekken in Nederland zijn gemarkeerd door rode beuken.

9 Eendenpoot of patte d'oeie Hier is het punt waar drie lanen samenkomen, de zogeheten patte d'oeie of eendenpoot. Het is een van de kenmerken van de Franse barokstijl. De familie Van Loon (1718 - 1798) heeft deze aangelegd, samen met de cascade of waterval in de duinbeek. De familie werd niet moe het landgoed te verfraaien en plantte er zelfs exotische bomensoorten als de nu nog aanwezige vleugelnoot en tulpenboom. Deze bomen vindt u bij het Juffershuis (zie 4) en zijn meer dan 200 jaar oud.

Wandeling over Vinkenduin en Oud-Woestduin

3,1 km
wit gemarkeerd
Startpunt de Kakelye

10 De oprijlaan naar Vinkenduin In 1924 wordt villa Vinkenduin gebouwd. De eigenares geeft tuinarchitect Springer de opdracht om haar tuin opnieuw in te richten. De oprijlaan naar de villa wordt kaarsrecht en voornaam. Huize Vinkenduin is nog steeds in particuliere handen en kan niet bezichtigd worden.

11 Vogeltjes vangen Vinken vangen was een populaire bezigheid. De landgoedeigenaren van Vinkenduin (jawel, vandaar de naam), spraken af bij de vinkenbaan en maakten er een gezellige boel van. De vinken waren het slachtoffer. Met duizenden tegelijk werden ze op hun trektocht naar het zuiden naar de grond gelokt en onder een net gevangen. Nauwkeurig wordt jarenlang de stand bijgehouden, zoals in oktober 1863: 3.662 vinken. De dichter Jacob van Lennep had een hartgrondige afkeer van 'het vinken', maar zijn vader en grootvader waren fervente liefhebbers. Vader David van Lennep weigerde zelfs om in oktober colleges te geven aan de universiteit. Hij gaf zijn studenten vrij zodat hij zich op de vinkenjacht kon storten.

Koetshuis met de twee beuken

Cascade, litho uit 1840

Ontzagwekkende Vleugelnoot

12 Paardenvijver De tuinarchitect van Woestduin berekende in de 18e eeuw de precieze plek waar deze vijver moest komen.

De brede meele laan werd in het water werd weerspiegeld om indruk te maken op het bezoek. In de tijd van de renbaan (zie 13) is de vijver in gebruik geweest als drinkplaats voor de paarden.

Vijver op Oud Woestduin

13 'De vloek van Kennemerland' Ziet u een lange, fraaie baan door het gras lopen, die met een flinke bocht afbuigt naar Vinkenduin? Deze baan was ooit de mooiste paardenrenbaan van Nederland. Landgoed Oud Woestduin komt in 1901 in handen van Jacobus van Stolk die in Woestduin een prachtige locatie ziet voor een paardenrenbaan. Het bijbehorende huis wordt hotel. Tuinarchitect Springer maakt het ontwerp en in 1902 worden de eerste races gehouden. Binnen de kortste keren is de renbaan enorm populair en een ernstige zorg voor het

De renbaan

gemeentebestuur van Bloemendaal. Het dagblad 'De Nederlander' schrijft: 'Die renbaan is de vloek van Kennemerland geworden. Elken zondag verdringt zich rijk en arm, maar vooral de kleine man op die baan. Alles dobbelt mee, zelfs jongelieden op de HBS of Gymnasium hebben schulden bij bookmakers.' Wanneer te veel goeude burgers door hun goklust aan lager wal raken, is de gemeente het zat en verbiedt men het gokken op zondag. En dan is het snel over. De inkomsten dalen en de baan

wordt in 1909 gesloten. Vandaag de dag wordt het traject van de oude renbaan regelmatig gemaaid. Niet alleen omdat het zo'n fraaie herinnering aan het verleden is, maar ook omdat het de openheid van het landschap ten goede komt.

14 Paviljoen voor goklustigen Op het fundament van het paviljoen waar men vroeger geld in kon zetten op een van de renpaarden, is nu een stenen zijte gebouwd. Het paviljoen werd in 1940 gesloopt.